

...ДАРАГОГА КАШТУЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)
— Набліжаецца чэмпіянат свету па хакеі. Справа гонару кожнага мінчаніна, кожнага беларуса ўнесці свой уклад у тое, каб гэтай для ўсіх нас знакавай падзея прайшла на найвышэйшым узроўні...

— Згодны, падзея гэта не толькі спартыўная, але і вартая вялікай увагі з-за таго, якое значэнне яна мае для павышэння іміджу нашай краіны ў свеце. Магу сказаць, што разуменне гэтай важнасці ёсць у кожнага сталічанага дэпутата, і яно працягваецца ў тым, што краіна тут павінна паказаць сябе годна.

Таму мы з разуменнем падыходзім і да неабходных часам карэкціровак бюджэту Мінска, інвестыцыйных праграм. Есць разуменне і таго, што ўсё, пабудаванае для чэмпіянату, застаецца гораду: і новая спартыўная арэна, і іншыя аб'екты і гасцініцы, якіх для такога горада, як наш, пакуль што недаравальна мала.

— Васіль Васільевіч, а з якімі канкрэтнымі накіраванымі ад сваіх выбаршчыкаў Адоўскай акругі ў Савет прыйшлі вы? Што зроблена? З чым асабіста да вас яны звяртаюцца?

— Маю поўнае права ганарыцца, што настаяліва і мэтанакіравана садзейнічаў рэалізацыі такіх накіраваў, як рамонт чатырох школ, будаўніцтва транспартнай развязкі «вул. Мантэжнікуў — калыцавая дарога», рамонт вуліц Панамарэнкі і Харкаўскай, бу-

даўніцтва паліклінікі ў Сухараве. Былі і не такія значныя просьбы. Напрыклад, у аднаго з маіх выбаршчыкаў на магіле яго родзіча быў украдзены помнік, і я змог даказаць адказнай за ўтрыманне могілак арганізацыі неабходнасць кампенсацыі нанесенай шкоды. Або сёлетняй, калі памятаеце, надзвычай снежнай зімой да мяне звярнуліся мае пенсіянеры. З разуменнем таго, што дворнікі шчыравалі з усіх сіл, пахлынулі людзі папрасілі, каб па дарозе да магазіну, паліклінікі ці аптэк былі расчышчаны і лаўкі, і падыходы да іх. Часам чалавек сталага веку проста неабходна на хвілінку прывесці адпачыць, ідучы па сваіх патрэбах ці проста на прагулку. Паверце, іх удзячнасць для мяне была дарагога вартая. Таму я ўпэўнены, што кожны дэпутат ды і ўвогуле кожны, хто надзелены ўладай і магчымасцямі зрабіць людзям дабро, павінен гэтак дабра рабіць. Не людзі дэпутатам служаць, а дэпутаты людзям. На гэтым, у першую чаргу, і арыентавацца ў сваёй рабоце наш гарадскі Савет.

І карыстаючыся нагодай, хачу шчыра павіншаваць усіх мінчан з надыходзячым святам — Днём горада і пажадаць усім добрага здароўя, дабрабыту, шчасця і новых поспехаў у працы на карысць роднай Бацькаўшчыны і яе сталіцы, міру і дабрабыту!

Пятро РАМАНЧУК.

У СУСЕДЗЬЯ

СКАРДЗЯЦА НА ВОДАПРАВOD І СЛУХАЮЦЬ КАЗКІ

Як паведамляе ўкраінская газета «Сегодня», на базе Кіеўскага гарадскога кантактнага цэнтра, куды жыхары сталіцы скардзяцца на праблемы, пачаў працаваць новы інтэрактыўны сайт пад назвай «Карта зваротаў грамадзян».

Кожны ахвотны можа або патэлефанаваць па нумары 1551, або заявіць на ўказаным сайце пра канкрэтную праблему: напрыклад, устаноўку незаконнага кіёска або яміну на тратуары. Звароты аўтаматычна «з'яўляюцца» на карце. Жойчыны колерам пазначаюць «свежыя» скаргі, чырвоным — нявырашаныя пытанні (іх павінны вырашаць ЖЭКі, раённыя і гарадскія ўпраў-

ленні), а зялёным — выкананыя работы. За месяц у цэнтр паступае каля 2 тысяч зваротаў.

Дарчы, пры жаданні заяўнік можа сфатаграфавач сваю «проблему» (напрыклад, разбітую ялмпачку) на смартфон (для гэтага толькі трэба папярэдне спампаваць спецыяльную праграму) і, пазначыўшы дакладны адрас «парушэння», адправіць карцінку ў кантактны цэнтр. Фотадымкі аўтаматычна будучы з'яўляюцца на сайце. Дарчы, паведамлячы сваё прозвішча заяўнік таксама павінен, але на карце яго не пазначаецца.

Часцей за ўсё кіяўляне скардзяцца на прарывы труб у падвалах і адсутнасць гарачай ці халоднай вады. Хапае і не зусім звычайных зваротаў. Напрыклад, маладая пара патэлефанавала з ЗАГСа і паведаміла, што там адкло-

чылася электрычнасць і іх вяселле пад пагрозай зрыву... Пажылая кіяўлянка абуралася, што варона рэгулярна цягае арэзі з яе гандлёвай кропкі, і прасіла прыняць меры па адлове газавых, водных ці электрычных камунікацый. І чацвёртая — дзе няма нічога, а толькі выдзяляюцца ўчасткі для будаўніцтва. Там, зразумела, будуць асфальтаваць у апошняю чаргу. Парадак добраўпарадкавання і асфальтавання вынеслі на разгляд сесіі раённага Савета, якая яго зацвердзіла. Рашэнне было апублікавана ў раённай газеце і размешчана на сайце райвыканкама. Цяпер кожны можа з ім азнаёміцца і прыкінуць, калі чарга дойдзе да яго вуліцы.

А што датычыць штодзённага парадку ў дварах і на вуліцах, за гэтым сочаць работнікі прадпрыемства «Камунальнік». Яго дырэктар Алег ШОПІК паведаміў, што толькі за мінулы год у горадзе пасадзілі каля васьмі соцень дрэў, больш за тысячу кустоў і амаль 200 тысяч кветак.

Прадпрыемствы і арганізацыі даглядаюць не толькі свае тэрыторыі, але і вуліцы насупраць. Ужо з дзясятка гадоў мінула з часу, калі дырэктарскі сход горада дамовіўся усталяваць так званыя «чыстыя» чавыркі. Гэта значыць, акрамя прывычных вясновых суботнікаў, калі тэрыторыя прыводзіць-

Алена ЗАРЭЧНАЯ.

А НЕ ШКОДЗЬ!

ЯМА І ДВА НЕДАКУРКІ...

Пра тое, што ў паляўнічых угоддзях мясцовай раённай структуры таварыства паляўнічых і рыбалоўцаў праводзілася незаконнае паляванне, стала вядома работнікам Аршанскай мікраайспецкэй...

На аўтадарозе паблізу вёскі Селішча яны знайшлі бурныя плямы і сляды лася. Падчас агляду прылеглай мясцовасці адшукалі засыпаную свежым грунтам яму, а каля яе — сляды разбору тушы. З ямы ў прысутнасці міліцыяне-

раў і ветурача дзяржінспектары дасталі рэшткі тушы самца дарослага лася. З месца здарэння спецыялісты забралі часткі шкуркі з кулявымі адтуліцамі, а таксама пачак ад цыгарэт з адбіткамі пальцаў, прыдатнымі для дактыласкапічнай экспертызы, і два недакуркі з плямамі крыві. Незаконным паляваннем прыродзе нанесена шкода ў буйным памеры — 95 базавых велічынь.

Сергей РАСОЛКА.

СЯМ'Я... З БРАКАМ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар. «МС».)
...Дом як дом, звычайны, сельскі. Жойчыны сцены, накрыты шыферам дах, плот, які ледзь пакрыўшыся, пабудовы... Зарослы травой прасторны двор не дагледжаны, але і жалівага ўражання таксама не пакідае. Проста гаспадары — не аматары кветнікаў. А такіх у вёсках хапае. За дзвярыма дома — сенцы, далей — кухня. А ў ёй — газавая пліта, залітая рэшткамі тлушчу і ежы да такой ступені, што адразу ясна: калі і мылі яе хоць раз з моманту «нараджэння», то было гэта, мабыць, у вялікае свята. Менавіта

з гэтай пліты пачалося маё знаёмства з сям'ёй Мацкевічаў.

За сталом на кухні — трое дзетак: два браты-пагодкі і двухгадовая сястра засяроджана ядуць боршч. 7 гадзін вечара, і, мяркуючы па ўсім, гэта адзіны і першы прыём ежы. Ва ўсіх ім выпадку, нейкіх іншых прадуктаў у доме знайсці не ўдалося. На паліцах халадзільніка буяе цвіль. Яна ж выразнымі плямамі пакрывае сцены ваннага пакоя. Склад рызья ва ўмывальніку, якім відавочна не карысталіся ўжо вельмі даўно. Пра прыбыральна лепш наогул не распавядаць: наведванне гэтага месца патрабуе моцных нерваў і фізічнай загартыкі.

— Мы карыстаемся тым, што ў двары, — паведамляе мама чатырох дзяцей. Аказваецца, старэйшая дзяўчынка дома няма, гуляе з сяброўкамі.

— І двухгадовая малая карыстаецца тым, што ў двары? — цікавімся.

— Не, у яе свой гаршчок, — удакладняе мама і паказвае пасудзіну, брудную да млоннасці...

У пакой нядбайных бацькоў — дзіцячы ложкач з гарой шэрага рызья. А побач — новы камп'ютар з... порнакарцінкай на ўвесь экран. У секцыі, дакладна на ўзроўні росту двухгадовай дачушкі, — адкаркаваная бутэлька віна... І ва ўсім доме — ніводнай дзіцячай цацкі.

Бацькі, між іншым, не з тых, што моцна п'юць. Але жыллё выглядае «бамжатнікам», а не домам, дзе выхоўваюць чатырох малых. Такія вось карцінкі з глыбінкі...

...Ці трэба ў такіх сям'ях зазіраць у халадзільнікі і ўнітазы? Думаю, проста неабходна. Пазней я бабывала на пасаджэнні камісіі па справах непаўналетніх, куды былі выкліканы нядбайныя бацькі. У залу пасаджэння ўвайшла прыстой-

БЛІЖЭЙ ДА ЛЮДЗЕЙ

АПТЫМІЗАЦЫЯ

ПЕРЫЯД «ПРЫЦІРКІ»

Чым большая тэрыторыя, тым большая нагрузка на мясцовую ўладу

Пасля праведзенай сёлетняй аптымізацыі тэрыторыя Капланецкага сельсавета, што ў Бярэзінскім раёне, павялічылася амаль удвая. Раней тут знаходзілася 21 вёска. Цяпер жа налічваецца 47 населеных пунктаў, у тым ліку тры з іх з'яўляюцца цэнтрамі аграгарадкоў.

Старшыня сельсавета Савета дэпутатаў Любоў Забаронак кажа: «Мне свае ўладанні, седзячы за рулём «Жыгулёў».

— Што змянілася пасля рэфармавання? — Цікаўлюся ў Любоў Уладзіміраўна.

— З узбуйненнем тэрыторыі павялічылася і нагрузка, — адказвае яна. — Пакуль знаёмлюся з людзьмі, вывучаю сітуацыю. Цяжка паверыць, але за дзень праязджаю каля двухсот кіламетраў. А клопатаў і пытанняў хапае. І на ўсё патрэбны не толькі сродкі, але і фізічныя высілкі, людскі рэсурс. А як вядома, у сельвыканкама няма ні транспарту, ні рабочых рук.

Асабліва хваляе старшыню прывядзенне ў належны стан могілак. Работа праводзіцца за кошт сродкаў, што выдзяляюцца на добраўпарадкаванне населеных пунктаў, гаспадарчым спосабам, па дагаворы з арганізацыямі. Але адначасова аградзіць усё месцы пахавання проста немагчыма! Даводзіцца ставіць агароджу па чарзе, перш за ўсё там, дзе яна патрабуе

замены. Галаўны боль — старыя дрэвы, якія могуць у любы момант пашкодзіць помнікі, ствараюць пагрозу і для людзей. Каб іх спілаваць, трэба выклікаць альпіністаў, паслугі якіх каштуюць нятанна. Толькі на могілках у вёсцы Капланцы ліквідавана больш за 20 старых дрэў. Летась шмат было зроблена і на могілках вёскі Гарэнічы. Але альпіністы не займаюцца вывазам спілаваных рэшткаў. Старшыня сельвыканкама просіць у кіраўніцтва арганізацыі выдзеліць людзей, транспарт. І вярта дадаць, што ў ААТ «Бярэзінскі», Брэдзекімі лясніцтва, школа ёй не адмаўляюць. Напрыклад, вялікую дапамогу па расчысццы могілак у Мацкевічах аказалі работнікі лясной гаспадаркі Аляксандр Шаграй і Міхаіл Гаравіч са сваімі дзецьмі. У вёсцы Бярэзінска сёння не засталася ніводнага жыхара. А сваякі, дзеці тых, хто пахаваны на тутэйшых могілках, не вельмі часта наведваюць магілы сваіх родзічаў. Расчышчалі іх работнікі Бярэзінскага аграпрадметага, Бярэзінскага раённага электраэнергата. І такіх прыкладаў дастаткова.

Варта дадаць, што сельвыканкам імкнецца прыцягнуць да добраўпарадкавання і саміх жыхароў. Але не ўсе пагаджаюцца: старыя не могуць, а малядыя не хочуць. Моцныя яшчэ ў нас утрыманскія настроі, асабліва сярод гараджан, якія вясной праязджаюць на магілы сваіх родзічаў. Здавалася б, добрую справу робяць — прыбіраюць магілы продкаў, але ж смецце выкід-

ваюць побач. Больш за тое, дачнікі мэтанакіравана завальваюць бытавыя адходы кантэйнерамі, што ўстаноўлены на могілках.

Вогненным шквалам пранеслася па Бярэзінскім раёне Вялікая Айчыная вайна. На тэрыторыі Капланецкага сельсавета налічваецца 20 помнікаў і абеліскаў як на брацкіх, так і асобных магілах воінаў, партызан, мірных жыхароў. Прывядзенне іх у парадак Любоў Уладзіміраўна лічыць справай гонару. Сюды падчас свят прыходзяць людзі, каб укласці кветкі, тут праходзіць урачыстасці з удзелам жыхароў раёна, сваёйкі загінулых. Сапраўды, сорамна перад імі, калі магілы непрабраныя, а на помніках і агароджах аблезла фарба. Гэтага імкнецца не дапусціць вельмі неабябкая да ўсяго, што робіцца навокал, Любоў Забаронак.

Пра слаўныя і трагічныя старонкі невялікай вёскачкі Партызанка, што знаходзілася ў партызанскай зоне, сведчаць менавіта помнікі. У гады вайны тут праходзілі Клічуцкая і Бярэзінская раённыя падпольныя канфэрэнцыі.

— Стэлу, якая з цягам часу набыла непрыглядны выгляд, мы замянілі на мармуровую, — распавяла Любоў Забаронак. — Мармуровы помнік паставілі і на брацкай магіле загінулых дэсантнікаў і партызан. На гэты пайшоў каля 20 млн рублёў з раённага бюджэту. Памянны на новы помнік і ў Каменным Барку. У аграгарадку Косаўка адрамантавалі абеліск у скверы.

Работы выконвала будаўнічая брыгада адкрытага акцыянернага таварыства «Бярэзінскі». А пафарбавалі яго, падрыхтавалі кветнікі работнікі Гарэніцкай школы. Прыемна, што і некаторыя жыхары не застаюцца ў баку ад справы. Напрыклад, напярэдадні Дня Перамогі мы прыехалі ў вёску Васільеўка на магілу камсамольца-партызана У. Лапцёнка, каб навесці парадак, ды там ужо і без нас нехта папрацаваў. На мой погляд, такія факты сведчаць пра тое, што людзі не забываюць сваю гісторыю, шануюць памяць загінулых. Вельмі б хацелася абнавіць помнікі на брацкіх магілах у вёсцы Мацкевічы. Спадзяюся, што пытанне з фінансаваннем вырашыцца.

Незамённы памочнікі, як адзначыла Любоў Уладзіміраўна, у справе наведвання парадку ў памятных месцах

— школьнікі, педагогі і тэхперсанал Капланецкай і Гарэніцкай школ. Гэта менавіта яны кожную вясну прыбіраюць магілы воінаў і партызан, землякоў, фарбуюць помнікі, высаджаюць кветкі. Найбольшыя клопаты, вядома ж, выпядаюць Капланецкай устаноўе адукацыі, паколькі ў гэтых мясцінах няма абаронаў Айчыны знайшлі свой апошні прытулак. Толькі ў вёсцы Мацкевічы чатыры адзіночныя і брацкія магілы, тры брацкія магілы і ў Каменным Барку. Але, як зазначыла Любоў Забаронак, і дзеці, і іх настаўнікі лічаць сваім абавязкам догляд гэтых памятных месцаў.

Таццяна ЛАЗОЎСКАЯ.

«ДРОБЯЗІ» ЖЫЦЦЯ

НАРОДНАЯ ПАДКАЗКА

Стыхійна ўтвораныя людзьмі сцежкі — гэта не заўсёды дрэнна. Наадварот, яны могуць служыць падказкай для аптымальнай пракладкі законных пешаходных дарожак.

Гэтае пытанне нядаўна абмеркавалі на планёрцы ў абласным цэнтры. Сапраўды, чалавек уласціва крочыць найбольш аптымальным шляхам, і таму ў многіх еўрапейскіх краінах даюць практыкуючы пракладку дарожак па ўжо апрабаваных пешаходамі сцежках. Тым самым паляпшаючы эстэтыку гарадскіх тэрыторый, бо, як правіла, разам з «легалізацыяй» гэтых сцежак абараняюцца ад вытоптвавання навакольных газонаў і клумбы.

У Гродне ўжо ўзялі на замётку большасць несанкцыянаваных сцежак агульнай даўжыні каля 9 кіламетраў. Прыкладна палову з іх у бліжэйшай перспектыве плануецца добраўпарадкаваць асфальтаваннем альбо укладкай тратуарнай пліткі. Першыя дзве такія дарожкі на месцы стыхійна ўтвораных неўзабаве з'явяцца ў раёне вуліцы Палавіча.

Але так будзе не ўсюды. Пешаходныя шляхі напрынкі быць не толькі зручнымі, але і бяспечнымі. І калі сцежкі (напрыклад, што вядуць да праезнай часткі дарогі) не адпавядаюць патрабаванням бяспекі, то яны, зразумела, падлягаюць ліквідацыі.

ГАЗОНАКАСІЛКА ДЛЯ СЕЛЬСАВЕТА

У Навагрудскім раёне даволі вострай была праблема адсутнасці альбо зношанасці сродкаў малой механізацыі для наведвання парадку ў сельскай мясцовасці.

Цяпер гэтыя абавязкі падмацоўваюць і рэальнымі магчымасцямі:

рашэннем райвыканкама для ўсіх сельска Саветаў закуплены 24 сучасныя газонакасілі Husqvarna — па дзве на кожны. Яны будуць задзейнічаны для выкошвання травы ў населеных пунктах — у прыватнасці, на тых участках, якія засталіся без гаспадароў, на могілках. Летась, дарчы, раённыя ўлады паклапаціліся аб забеспячэнні кожнага сельвыканкама бензалаўна для выдалення аварыйных дрэў і зараснікаў хмызняку там, дзе ўжо ніхто не жые.

ТВОРЧЫ ПАДЫХОД

Больш за 5 мільярдаў рублёў затрачана ў аграгарадку Вярэйкі Ваўкавыскага раёна на рамонт тутэйшых будынкаў і добраўпарадкаванне вуліц. Аднак добрыя справы не заўсёды робяцца толькі за грошы.

У цэнтры аграгарадка, на месцы старога будынка сельсавета, які быў знесены некалькі гадоў таму, нядаўна з'явіўся камень-валун вагой амаль 4 тоны. Яго добра відаць з дарогі, а падшыўшы бліжэй, можна даведацца, што вёска Вярэйкі заснавана ў 1789 годзе.

Задуму ўшанаваць такім чынам гісторыю вёскі з'явілася ў старшыні Вярэйкаўскага сельвыканкама Уладзіміра Кашына. Яго падтрымаў мясцовы прадпрыемальнік, спецыяліст па выробе помнікаў Валлянцін Гжымаіла. Калі адшукалі патрэбны камень, то майстар бясплатна апрацаваў яго, выканаў надпіс з указаннем даты заснавання вёскі. А кіраўнік аддзялення «Вярэйкі» сельгаспрадпрыемства «Ваўкавыскае» выдзеліў тэхніку для перавозкі і устаноўкі валуна.

ПА РАСКЛАДЗЕ

На прыпынках гарадскога транспарту ў Лідзе, дзе ёсць павільёны, да паслуг пасажыраў нядаўна з'явіліся планшэты з раскладам руху аўтобусаў — пахвілінным, па кожным رایсе.

Раённым бюджэтам фінансуюцца выроб і ўстаноўка больш за 100 такіх планшэтаў, а непасрэдна гэтым займаецца дарожна-эксплуатацыйнае падраздзяленне гарадскога прадпрыемства жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Расклад руху транспарту для кожнага канкрэтнага прыпынку прадастаўляе аўтобусны парк № 2. Раздымная канструкцыя планшэтаў (да металічнай пласціны прыкручваюцца аргшкі) дазваляе лёгка абнавіць інфармацыю, калі адбыліся змены ў раскладзе.

Такім чынам узмагчыцца адказнасць перавозчыкаў перад сваімі кліентамі. Пры гэтым пасажыры інфармацыю аб магчымых адхіленнях ад графіка руху аўтобусаў, якія дапускаюцца правамі аўтамабільных перавозак.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Гродзенская вобласць

— Спецыялістамі будзе распрацаваны план сямейнай рэабілітацыі, і бацькам давядзецца пастарацца, каб яго выканаць. Толькі так яны змогуць застацца разам з дзецьмі, — кажа намеснік старшыні камісіі па справах непаўналетніх (КДН) Баранавіцкага раёна Вольга Клаўсуць.

Застаецца толькі дадаць, што часам пусты халадзільнік вельмі ярска сведчыць пра стаўленне бацькоў да свайго дзіцяці.

Прозвішча герояў матэрыялу зменена па звычайных меркаваннях.

Фота аўтара.

МЯСЦОВАЕ САМАКІРАВАННЕ
РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 15 ад 17 лютага 2009 года выдана Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Рэдакцыя газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар: КАРЛЮКЕВІЧ Аляксандр Мікалаевіч.
Адказная за выпуск: КАРПЕНКА Н.У.

Грамадскі савет: **ГЕРАСІМОВІЧ С.М.**, старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь па рэгіянальнай палітыцы і мясцовым самакіраванні; **АСКЕРКА Ю.В.**, адказны сакратар Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання пры Саўеце Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь;

АЦЯСАЎ А.А., старшыня Віцебскага абласнога Савета дэпутатаў; **НАВУМЕНКА А.В.**, старшыня Нацыянальнага раённага Савета дэпутатаў; **СУШАЧАНКА М.Л.**, старшыня Глушанскага пасяковага Савета дэпутатаў Бабруйскага раёна.
АДРАС РЕДАКЦЫІ: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.

КАНТАКТНЫ ТЭЛЕФОН: 292 44 12;
e-mail: info@zvzyzda.minsk.by
Газета адрэкавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларусь Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 22.887. Нумар падпісаны ў 19.30 3 жніўня 2013 года.